

Өвс хадлгъна көдлмшиг күчлхмн

Приозерн районахн өвс хадлгъна көдлмшэн эклснэс нааран зөвэр удаан цаг болдж одв. Эдн эн көдлмшиг май сарин 10-с авн эклхасмн.

Июнь сарин тавн шинэ тоогъар болхла, Приозерн района совхозмуд уг-турштан 57 миньгн гектар газрт өвс хадчкв. Цуг бээсн эв-аргыннь авад халлахла, район энүндэндорхнь икэр хаддж чадх бээснм.

Юн учрар эдн тегэд иим багъар хадцхав гигъад сурхла, учрнь йир олн. Түүнэс нег цөөкн темдгтэгыннь келхмн.

Түрүн авгтан Приозерн района совхозмудин гардачнр, совхозмудин директормуднь болв чигн, партийн организацсин сеглэтрмүднь болв чигн «өвсн ода чигн көк, адгъад керг уга» гих, тиим саната болцхадг билэ. Тегэд эдн өвс хадлгынг декцэр, адлар нег газр цугъарн эклснм биш. Тиигэ бээдэж эдн зөвэр цаг давулчксмн.

Ода болхла зэрм гардачнрин тоолврнь иим болджах оньгтэ. «Өвс хадх цаг ода чигн бээна, ююгыннь адгъх!».

Тиимнэ ягъад медгднэ гигъад сурхла, ода түүг районд кегдэж йовх көдлмшин йовударнь үзүлдж, медүлдж келдж болхмн.

Өвс хадлгъна көдлмш районд ода ягъдж кегдэж йовхынн шинэжлэд халлахла, района совхозмуд йир дала ик адгъмтагъар, цуг бээсн чидларн, бээх алык нег эв-аргъан кевтнь олзлдж эс көдлджэ хнь ил медгднэ. Техник күүдэн саянар олзлгддяхш, машиндин эвдрлт ода чигн олн.

Иигэд арнджла бээтлнй, кесг цаг үрджэнэ, зуна хагсу халун салькнд өвсн шарлджана. Цааранднь иим кевэр көдлдж болшго. Өвс хадлгъна көдлмшиг цаг түдэл уга эс чангъахла йир ик гарута болн гиджэнэ.

Юмна түрүнд, техник олзлгынг ясуулх кергтэ. Зэрмдэн эс болх юмна бийнь көдлмшт саалтг болна. «Ергенинский» совхозд, негдгч номертэ бригад (бригадирнь үр Пашенко) бүлү уга болад, шалгыннь мокад, көдлмшэн саянар эс кедж чадад, зөвэр цагт хара зогсад орксн саам бээна.

Бас эн совхозд, гурвдгч номертэ бригадт (бригадирнь үр Алцанов, фермин управлюшинь үр Манджиев) бүлүс чигн уга, волокушс чигн уга, эн иим йовдл көдлмштнь ик саалтг үзүлджэнэ. Тракторнь эвдркэ болсн учрар эн бригадт нег агрегат нам төрүц көдлджэ хш. Эн бригад совхозасн 50 километр бээна, тер

бийнь хоорндан йовлцх көлгн-күчн гидж уга. Өвс хадлгын эклснэс нааран эн бригадур совхозин директорнь негх дэ-кдж ирдж, совхозин механик үр Алпеев болхла, йовддж йовсн, «үзгдүл» мет үзгдчкэд, давад йовдж оч. Иим кевэр «гардхла» көдлмш холд одшго.

Эн деер келгдсн йовдлмуд района нам алык совхозднь болв чигн бээна.

«Сарпа» совхозин цуг бригадсар волокушс, мааджурин шүдд күртдэ хш. Суньгьг уга болсн учрар, өвс шахдж оралгъна көдлмш одахн тас зогсдэ одв.

Райодар, совхозмудиг, онц тус-тусднэ ягъдэж көдлдж йовхынн йилгъад авад халлахла, иим болдж гарна.

Июнь сарин тавн шинэ тоогъар болхла, 10420 гектар газрт өвс хадсн «Сухотинский» совхоз райондан өмн нүүрт йовна. Түүнэ дарунь «Северный» совхоз. Эдн кесгэс нааран нег-негэн дахл-дад йовата.

Өдгэ цагт өвс хадлгъна көдлмшт бээх нег ик дуту-дунд йовдлн болхла — өвсиг хаддж, газрт унгъасна хөөн, түүг хурадж, овалдж авлгнн йир икэр ард хоцрдэ йовна.

«Сухотинский» совхоз 10420 гектар хадсн, түүнэснн скирд-лснэ арэ гидж 3381 гектар болв, «Приозерный» совхоз 8359 гектар хадсн, түүнэснн зуг 3256 гектаринн скирдлдж, Чкаловин нертэ совхоз 9783 гектар хадсн, түүнэснн 3182 гектаринн скирдлдж. Наадк совхозмуднь чигн эдн дорхнь бас деер биш.

Өвс хурадж, овалдж авлгынг шидрэс эркн биш ясуулхмн.

Хадлгъ дахулад, өвс хуралгъна көдлмш кехмн гихлэ, совхозмудин гардачнрин зэрмснн көдлдж амтс уга гидж келхэр седцхэнэ. Тернь ик хаджгър. Урдк джилмүдт амтн цугъарн — герин эзн күүкд улсин бийснэ бас өвс хадлгъна көдлмшт көдлхадг билэ. Ода эднэ кесгнн гертэн хара сууцхана. Ганцхн эдн биш, хара бээх улс нань чигн бээна.

Урдк джилмүдт болхла, бийдэн үкртэ улст, кемр эдн өвс хуралгъна көдлмшт орлцхла, малднь күрх өвс өгх болад, эдниг өвс хуралгъна көдлмшт орлуулдж йовснм.

Ода тиим кевэр амтиг өвс хуралгъна көдлмшт орулджань медгддэ хш.

Өвс хадлгъна көдлмш ода күчтэ кевэр делгрдж йовх цагла, тангъчин сельхозснаб (үр Волошин), глававтокторосбытин тангъчин контор (үр Сачков), — эднэ кесн көд-

лмшин му йовдлмуднь нег үлү илдж үзгдв.

Приозерн района алык совхознн болв чигн: «селэнэ эдлахун машид яси гихлэ, кергтэ запчастьснэ уга болдж гарна» гидж заргъ бэрцхэнэ. «Сельхозснабур, глававтокторосбытүр оч тус уга, эднд иим кергтэ запчастьс кезэд чигн уга» — гидж эдн келцхэнэ. Селэнэ эдлахуг тасрхан угагъар, саянар тетхх зөвтэ эн деер келгдсн иим организацсн эн джилин өвснэ хадлгъна көдлмшт бийэн төрүм бел кедж чадснм уга.

Гүүлгэнэ халхин организацсн ода эн цагла ягъдэж көдлджэ хн бас ил үзүлджэнэ. Өвс хадж йовх улс болв чигн, тракторн бригадс чигн, нам малин ард йовх улсин бийснн чигн өдгэ цагт хотхоолар, нань чигн олн-зүсм эдлврэр муугъар теткддэж йовцхана. Тракторн бригадс кесгэс нааран шикр, килвр конфет, ундан хангъадж уудг усн уга, нарзан уга бээцхэнэ.

Хот уудг гермүдэрнн болхла, түүнднн нам күүнд таалта юмн уга. «Сухотинский» болж «Сарпа» совхозмудин хот уудг гермүдт болхла, шуд, ганцхн загъснэс нань хот уга.

Өвс хадлгъна көдлмшинн гүргү цагт күмн кевэр амт эс теткдэж чадхла, гүүлгэнэ халхин организацсин ач-туснн тегэд кезэ оч медгдх зөвтэ болдяхмб?

Эн джил икэр өвс хаддж, малдан хоёр джилин туршарт күрх хот-хол белдлгъэр, Приозерн района күч-көлсчнр ик күчтэ даалгъвр бий деерэн даадж авцхала.

Өвс хадлгъна көдлмшинн ода мел йоста гүргү цагнн. Хадлгъна көдлмшинн йовуднь өдр ирвэс немгдэд, улм чангъагдад йовна.

Района күч-көлсчнрин болн механизатормудин седклухань болхла, нерэн гутал уга, бий деерэн авсн даалгъврэн, лавта күцэхмдн гидж үгэн өгчэцхэнэ. Зуг өвс хадлгъна көдлмшт харгъдэж дуту-дунд йовдлмудиг түргэр цаглань харгъулдж уга кехмн.

Механизатормудт ик оньг өгхмн. Гүүлгэнэ көдлмшинн амтнд цугтаднн медгдмэр эркн уга ясуулх кергтэ.

Өвсн ода чигн элвг, көдлмшинн бүрдэмджиг ясуулхмн, техникиг эвинн олдж саянар эдлх кергтэ, өвс хурадж оваллгынн, хадж унгъалгънаснн хоцрахмн биш. Тиим көдлмшиг дец кехмн.

Бий деерэн авсн даалгъврэн күцэлгынднн Приозерн районд цуг эв-аргынн бээна.

Д. АЛЫБАЕВ.